

FELSZÁLL A KÖD

*Nagyszabású, lenyűgöző
történet szerelemről,
vesztéségről és egy sokáig
őrzött titokról.*

*finer
selection*

K A T E M O R T O N

Kate Morton

FELSZÁLL A KÖD

Kate Morton

FELSZÁLL A KÖD

első kiadás

Könyvmolyképző Kiadó, Szeged, 2010

Írta: Kate Morton
A mű eredeti címe: The Shifting Fog

Fordította: Borbás Mária
Szerkesztette: Dávid Anna

A borítót tervezte: Balogh József

A művet eredetileg kiadta: Allen & Unwin, Ausztrália

Copyright © Kate Morton 2006

Hungarian translation © Borbás Mária 2009

ISSN 2060-4769
ISBN 978 963 245 092 6

© Kiadta a Könyvmolyképző Kiadó, 2010-ben
Cím: 6701 Szeged, Pf. 784
Tel.: (62) 551-132, Fax: (62) 551-139
E-mail: info@konyvmolykepzo.hu
www.konyvmolykepzo.hu
Felelős kiadó: A. Katona Ildikó

Műszaki szerkesztő: Balogh József
Nyomta és kötötte a Kinizsi Nyomda Kft., Debrecen
Felelős vezető: Bördős János ügyvezető igazgató

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítást, a mű bővített, illetve rövidített kiadásának jogát is. A kiadó írásbeli engedélye nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmilyen formában – akár elektronikusan vagy mechanikusan, beleértve a fénymásolást és bármilyen adattárolást – nem sokszorosítható.

*Davinnnek,
aki fogja a kezemet a hullámvasúton*

1. RÉSZ

Filmforgatókönyv

Végleges változat, 1998. november, 1–4. o.

FELSZÁLL A KÖD

Írta és rendezte Ursula Ryan © 1998

ZENE: Főcím téma. Az első világháború alatt és közvetlenül utána népszerű nosztalgikus zene. Romantikus, mégis vészjósló éle van.

1. KÉP. KÜLSŐ. VIDÉKI ÚT - AZ ALKONY UTOLSÓ PILLANATA

Végtelenbe nyúló, zöld mezővel szegélyezett vidéki út. Este 8 óra. A nyári nap még a távoli látóhatáron időzik, nem szívesen hanyatlik le. Egy 1920-as autó kanyarog a keskeny úton, mint egy fényes fekete bogár. Az út fölé hajló nádak és az alkonyatban kéklő tüskés sövény között száguld.

A fényszóró fénye megremeg, ahogy az autó a göröngyös úton halad. Lassan közelítünk, míg melléje nem érünk. A nap utolsó fénye eltűnt, leszállt az este. A telihold fehér fénycsíkokat vet a sötét, fényes motorháztetőre.

Az autó homályos belsejében megpillantjuk az utasok árnyas profilját: egy FÉRFI és egy NŐ, estélyi öltözékben. A férfi vezet. A nő ruháján a flitter megvillan a holdfényben. Mindketten cigarettáznak, a cigaretták narancsszínű pontja tükrözi az autó fényszóróját. A NŐ nevet valamin, amit a FÉRFI mondott, fejét hátraveti, tollboája alól kivillan sápadt, vékony nyaka.

Nagy, szárnyas vaskapuhoz érkeznek, magas, sötét fák alagútjának bejáratához. Az autó bekanyarodik a felhajtóra, és a sötét, lombos folyosón halad. A szélvédőn át nézünk, míg hirtelen áttörünk a sűrű lomb között, és megpillantjuk utunk célját.

Nagyszabású angol kúria rémlík fel a dombon: tizenkét kivilágított ablak, három szinten, a palatetőt tetőablakok, kémények pettyezik. Az előtérben a széles pázsit közepén lámpásokkal megvilágított, nagyszabású márvány szökőkút: óriás hangyák, sasok és irdatlan, tűzokádó sárkányok lövellik harminc méter magasra a vizet.

Megtartjuk helyzetünket, nézzük, amint az autó nélkülünk kerül körbe a felhajtón. A ház bejáratánál megáll, egy fiatal LAKÁJ kinyitja az autó ajtaját, és kíséri a NŐT.

ALCÍM: Riverton udvarház, Anglia. 1924 nyár.

2. KÉP. BELSŐ. CSELÉDFERTÁLY - ESTE

A Riverton udvarház meleg, homályos cselédfertály. Izgatott készülődés légköre. Bokamagasságban látjuk, ahogy sürgő-forgó cselédek szelik át a szürke kőpadlót. A háttérben pezsgősdugók pukkanása, parancsszavak, ahogy az alacsonyabb rangú cselédeket szidják. A cselédségi csengő megszólal. Még mindig bokamagasságban követünk egy CSELÉDLÁNYT, aki a lépcső felé siet.

3. KÉP. BELSŐ. LÉPCSŐFELJÁRAT - ESTE

A CSELÉDLÁNY mögött megyünk fel a homályos lépcsőn; csörömpölő zörejt tudatja, hogy a tálcán pezsgőspoharakat visz. Minden lépésnél magasabbra látunk - vékony bokájától fekete szoknyája szegélyéig, köténye szalagcsokráig, szőke fürtjeiig a tarkóján -, míg végül teljes alakját látjuk.

A személyzeti ebédlőből hallatszók hangok halkulnak, ahogy az estély zenéje, a kacagás egyre hangosabb lesz. A lépcső tetején ajtó nyílik előttünk.

4. KÉP. BELSŐ. ELŐCSARNOK - ESTE

Fényözön, ahogy belépünk a márvány előcsarnokba. A magas mennyezetről csillogó kristálycsillár lóg. A KOMORNYIK kinyitja a bejárati ajtót, és üdvözlí az autóból kiszálló elegáns férfit és nőt. Nem állunk meg, átmegyünk az előcsarnokon a hátsó teraszra nyíló széles üvegajtóig.

5. KÉP. KÜLSŐ. HÁTSÓ TERASZ - ESTE

Az ajtó kitárul. A zene és a nevetés felhangosodik: fényes estély közepén vagyunk. A háború utáni szertelenség légköre. Flitter, tollak, selymek, ameddig a szem ellát. A pázsit fölött kifeszített színes lampionok megrezdülnek a könnyű nyári szellőben. DZSESSZZENEKAR játszik, nők charlestont táncolnak. Áthúznak a nevető arcok tömegén. Felénk fordul egy nő, ajkán ragyogó piros rúzs, egy izgalomtól és alkoholtól vörös arcú kövér férfi, egy agyonékszerezett, vékony öreg hölgy, aki hosszú cigarettaszípkából lassú füstgomolyt ereget. Pezsgőt vesznek el a cselédlány tálcájáról.

Óriási DURRANÁS. Mindenki felfelé néz, ahogy szikrázó tűzijáték szaggatja meg az éjszakai eget. Örömkialtások, taps. Katalin-kerekek visszfénye a felfelé néző arcokon, a zenekar tovább játszik, a nők egyre gyorsabban táncolnak.

ÁTTÚNÉS:

6. KÉP. KÜLSŐ. TÓ - ESTE

Negyed mérföldnyire egy FIATALEMBER áll a rivertoni tó sötét partján. A háttérben az estély hangjai örvénylenek. A fiatalember az ég felé pillant. Közelítünk; látjuk, amint a tűzijáték visszfénye vörösen villózik a fiatalember szép arcán. Az öltözéke elegáns, de a magatartásában valami vadság van. Barna haja ziláltan hullik a homlokába. Már-már eltakarja a sötét szempárt, amely tébolyultan pásztázza az éjszakai eget. Lefelé pillant, majd rajtunk túl valaki másra, akit az árnyék elrejt. A szeme nedves, a magatartása hirtelen határozottabbá válik. Ajka elnyílik, mintha szólni készülné, de nem szólal meg. Sóhajt.

KATTANÁS. Pillantásunk lejjebb siklik. A fiatalember reszkető keze pisztolyt szorongat. Felemeli, a képen kívül. Másik keze, az oldala mellett, megrándul, majd megmerevedik. A pisztoly elsül és a sáros földre zuhan. Egy nő sikolt, az estély zenéje tovább kering.

A KÉP ELSÖTÉTÜL

FELIRAT: „FELSZÁLL A KÖD”

A levél

Ursula Ryan
Focus Film Productions
1264 N. Sierra Bonita Avenue #32
West Hollywood, CA
90046 USA

Mrs. Grace Bradley
Heathview Idősek Otthona
64 Willow Road
Saffron Green
Essex, CB10 1HQ UK
1999. január 27.

Kedves Mrs. Bradley!

Kérem, bocsássa meg, hogy ismét zavarom; nem kaptam választ legutóbbi levelemre, amiben vázoltam a Felszáll a köd című film tervét, melyen jelenleg dolgozom.

A film szerelmi történet: RS Hunter költőnek a Hartford nővérekkel való kapcsolatáról és a költő 1924-ben történt öngyilkosságáról szól. Engedélyt kaptunk, hogy a film külső felvételeit a helyszínen, a Riverton birtokon forgassuk, a belső felvételekhez azonban a stúdióban felvett díszleteket használjuk.

Fényképekről és leírásokból sok helyszínt rekonstruáltunk, mindamellett nagyra értékelnék egy első kézből származó beszámolót. Ez a film a szenvedélyem, és kétségbe ejtene, ha pontatlanságokat követnék el, ha éppenséggel akár a legkisebb

részletekben is. Végtelenül hálás lennék tehát, ha ön hajlandó lenne megtekinteni a díszletet.

Az ön nevét (leánynevét) az Essexi Múzeumnak adományozott nagy köteg jegyzetfüzet között, egy jegyzéken találtam. Nem fedeztem volna fel a kapcsolatot Grace Reeves és ön között, ha nem készítettem volna interjút az ön unokájával, Marcus McCourtal. A *Spectator*ban közölt interjúban Mr. McCourt röviden említi családjának történelmi kapcsolatát Saffron Green faluval.

Tájékoztatására mellékelten küldöm a *Sunday Times*-ban nemrégiben megjelent cikket korábbi filmjeimről, és a *Los Angeles Film Weekly*ben megjelent beharangozó cikket a Felszáll a ködről. Bizonyára látja, hogy kitűnő színészeket sikerült biztosítanunk Hunter, Emmeline Hartford és Hannah Luxton megszemélyesítésére, köztük Gwyneth Paltrow-t, aki éppen most nyerte el a Golden Globe-díjat a *Szerelmes Shakespeare*-ben nyújtott alakításáért.

Bocsássa meg tolakodásomat, de február végén kezdjük a forgatást a Shepperton Stúdióban, Londontól északra, és nagyon szeretnék kapcsolatba kerülni önnel. Szívből remélem, hogy hajlandó segíteni ebben a vállalkozásban. Elérhetőségem: Mrs. Jan Ryan címén, 5/45 Lancaster Court, Fulham, London SW6.

Tiszteletteljes üdvözléssel
Ursula Ryan

SZELLEMEK ÉBREDÉSE

Novemberben lidérces álmom volt.
1924-et írtunk, és én megint Rivertonban voltam. Minden ajtó tárva-nyitva állt, selyem lebbent a nyári szellőben. Fent a dombon, az ősi jávorfa alatt zenekar ült, a hegedűk lustán pengtek a melegben. A levegőben kacagás és kristály csilingelt, az ég kéken ragyogott, pedig azt hittük, a háborúban elpusztult ez a kékség. Az egyik lakáj, takaros fekete-fehérben, pezsgőt töltött egymásra tornyozott pezsgőspoharak legfelső sorába, és mindenki tapsolt, élvezve a pazar mutatványt.

Láttam magamat, ahogyan az ember álmában szokta, amint a vendégek között járkálok. Lassan, sokkal lassabban, mint életben lehetséges; a többiek: selyem és flitter elmosódó foltjai.

Valakit kerestem.

Azután változott a kép, és én a nyári lak közelében voltam, csak éppen nem a rivertoni nyári lak volt az – nem lehetett az. Nem az a fényes, új épület, amit Teddy tervezett, hanem egy régi építmény, a falaira borostyán kúszott, betekergett az ablakokon, fojtogatta az oszlopokat.

Valaki hívott. Egy nő – a hangját felismertem – szólított az épület mögül, a tó partján. Lementem a lankán, kezem a legmagasabb nádszálakat súrolta. A parton egy alak kuporgott.

Hannah volt az, menyasszonyi ruhájában, a hímzett rózsákra sár tapadt. Felnézett rám, az árnyékból felmerülő arca sápadt volt. Hangja hallatán megdermedt a vérem. – Elkéstél – mutatott a kezemre. – Elkéstél.

Lenéztem a kezemre, fiatal kezemre, amelyet sötét folyami iszap lepett, és a kezemben egy halott kopó merev teste hevert.

Persze tudom, mi keltette ezt az álmot. A filmrendező levele. Mostanában nem sok levelet kapok: néha egy levelezőlapot körelességtudó, nyaraló barátnőmtől; hivatalos értesítést a banktól, amely a megtakarítási számlámat vezeti; meghívót egy gyermek keresztelőjére, akinek a szülei, állapítom meg döbbenten, maguk már nem gyermekek.

Ursula levele egy november végi kedd reggel érkezett, Sylvia hozta, amikor bejött bevetni az ágyamat. Megemelte vastagon kihúzott szemöldökét, és meglobogtatta a borítékot.

– Postája jött. A bélyeg alapján az Államokból. Talán az unokája? – Bal szemöldöke megemelkedik – kérdőjel –, hangja rekedt suttogássá halkul. – Rémes eset, igazán. Egyszerűen rémes. Pedig milyen aranyos fiatalember!

Ahogy Sylvia ejnye-ejnyézett, én megköszöntem, hogy behozta a levelet. Kedvelem Sylviát. Egyike a keveseknek, akik ráncos arcomban meglátják a mögöttes élő húszesztendőset. De Marcusról mégsem vagyok hajlandó beszélgetésbe elegyedni.

Megkértem Sylviát, húzza el a függönyt, ő meg összecücsörítette egy pillanatra a száját, mielőtt rátért volna egy másik kedvenc

témájára: az időjárásra. Hogy havazik-e karácsonykor, és hogy mi csoda ribilliót keltene az ízületes bennlakóknál. Gépiesen válaszolgattam, de a gondolataim az ölemben tartott borítékon jártak, a szállás betűkön, külföldi bélyegen, a hosszú utazásra valló meggyűrdött széleken.

– Mi lenne, ha felolvasnám? – kérdezte Sylvia, reményteljesen veregetve még egyet a párnán. – Pihentetné egy kicsit a szemét.

– Nem. Köszönöm. De talán lenne szíves ideadni a szemüvegemet?

Kiment, de megígérte, hogy a műszakja után bejön, és segít felöltözni, én pedig remegő kézzel feltéptem a borítékot, reménykedve, hogy Marcus végül talán mégis hazajön.

De a levelet nem Marcus írta, hanem egy fiatal nő, aki filmet készít a múltból. Azt akarja, hogy nézzem meg a díszleteket, emlékezzem régmúlt dolgokra, helyekre. Mintha nem épp azokat igyekeztem volna egész életem során elfelejteni.

Nem törődtem a levéllel. Gondosan, némán összehajtogatam, becsúszttam egy könyvbe, amit rég nem próbálok elolvasni. És csak akkor lélegeztem fel. Nem először emlékeztetnek a Rivertonban történetekre, Robbie-ra és a Hartford nővérekre. Egyszer láttam a televízióban egy dokumentumfilm végét. Ruth nézett valamit a háborús költőkről. Amikor Robbie arca töltötte be a képernyőt, és az ő neve jelent meg a kép alján igénytelen betűkkel, bizsergett a bőröm. De nem történt semmi. Ruth meg se rezzen, a narrátor folytatta, én pedig tovább törölgettem a vacsora után elmosott tányérokat.

Egy másik alkalommal, mikor újságot olvastam, a szememet ismerős név vonta magára, a brit film hetven esztendejét ünneplő televízió-műsor előzetesében. Megjegyeztem az időpontot, de

a szívem remegett. Vajon meg merem-e nézni? Végül még mielőtt befejeződött, elaludtam. Emmeline-t alig néhány reklámfotó mutatta – valódi szépsége egyikén sem látszott –, és egy részlet az egyik némafilmjéből, *A Vénusz-ügy*ből, amin idegen volt az arca: beesett orca, rángó mozgás, akár egy dróton rángatott bábué. Egy szó sem utalt többi filmjére, azokra, amelyek akkora hűhóval fenyegettek. Manapság, a promiszkuitás és az engedékenység napjaiban nyilván említést sem érdemelnek.

Ilyenféle emlékekkel már régebben is találkoztam, de Ursula levele más volt. Hetven év óta vagy annál is régebben első alkalommal történt, hogy bárki *engem* társított volna az eseményekkel, emlékezett volna arra, hogy egy Grace Reeves nevű fiatal teremtés ott volt azon a nyáron Rivertonban. Valahogy sérülékenyebbnek éreztem magam ettől. Kipécézettnek. Bűnösnek.

Nem. Eltökéltem. Ez a levél megválaszolatlan marad.

És úgy is maradt.

Csakhogy valami különös dolog vette kezdetét. Az agyam legmélyebb zugaiba száműzött emlékek előszivárogtak a réseken. Képek merültek fel, tökéletesen éles képek, mintha nem telt volna el az-óta egy emberöltő. És az első puhatolózó cseppek után feltámadott az özönvíz. Hosszú beszélgetések, filmszerűen lejátszódó jelenetek törtek fel, szóról szóra, árnyalatról árnyalatra.

Magamat is megleptem. Legfrissebb emlékeimbe moly rágott lyukat, a távoli múlt mégis éles és tiszta. Mostanában gyakran bukannak fel a múlt kísértetei, és meglepetten tapasztalom, hogy ezt nem is nagyon bánom. Közel sem annyira, ahogy gondoltam volna. Mi több, a fantomok, amelyek elől egész életemben menekültem, szinte szívesen fogadott, várva várt vigasszá váltak, mint azok a tévésorozatok, amelyeket Sylvia állandóan emleget, és összecsapja

a munkáját, hogy el ne mulassza őket odakint a társalgóban. Talán elfelejtettem, hogy a baljós emlékek között fényesek is rejtőzhetnek.

Amikor a múlt héten megérkezett a második levél, ugyanazzal a szálkás írással, ugyanolyan papíron, már tudtam, hogy igent mondok, hogy megnézem a díszleteket. Kíváncsi lettem – ezt az érzést jó ideje nem tapasztaltam. Mire kilencvennyolc esztendős lesz az ember, kevés dolog ébreszthet benne kíváncsiságot, de meg akartam ismerni ezt az Ursula Ryant, aki életre kívánja kelteni mindannyiukat, aki olyan szenvedéllyel viseltetik a történetük iránt.

Levelet írtam tehát neki, Sylviát megkértem, hogy adja fel, és Ursulával megegyeztünk, hogy találkozunk.

A SZALON

Mindig is halvány hajam most selymesen fehér és nagyon, nagyon hosszú. Finom szálú, és napról napra egyre finomabb. Egyetlen hiúságom – Isten látja lelkemet, nem sokra lehetek hiú. Már nem. Régóta növeszttem – 1989 óta. Szerencsémre Sylvia szívesen fésüli, ó, oly gyengéden; és befonja, kibontja nap mint nap. Messze meghaladja munkaköri kötelességét, és én igazán hálás vagyok. Ne felejtsem el megmondani neki.

Ma reggel izgatottságomban elmulasztottam az alkalmat. Amikor Sylvia behozta a gyümölcslet, alig bírtam meginni. Egész héten eltöltött az ideges energia, és ma reggelre csomóvá sűrűsödött. Sylvia rám segítette új barackszínű ruhámat – Ruthtól kaptam karácsonyra –, és papucs helyett belebújtatott utcai cipőmbé, ami rendszerint a szekrényemben senyved. A bőr kemény, Sylvia nehezen tudta a lábamra erőltetni, de ez a tisztas megjelenés ára. Öreg vagyok már új módit tanulni, és nem állhatom a fiatalabb bennlakók hajlandóságát, hogy papucsban járnak kint.

Az arcfesték kissé visszahozta az életet az arcomba, de ügyeltem, nehogy Sylvia túlzásba vigye. Nem szeretnék olyan lenni, mint

a temetési vállalkozó remekműve a koporsóban. Egy kevés pirosító is kibillentheti a mérleget: a többi rajtam oly fakó, oly kicsi.

Némi erőfeszítéssel nyakamra aggattam az aranymedaillont – tizenkilencedik századi eleganciája nem vág egybe puritán öltözkemmel. Elegyengettem, csodálkoztam tulajdon merészségemen, és eltűnődtem, vajon mit szól Ruth, ha meglátja.

Pillantásom az öltözködőasztalon álló kis ezüstkeretre esett. Esküvői fényképem. Az sem bántana, ha nem lenne itt – az a házasság oly rég történt, és annyira rövid életű volt szegény John –, de ez az engedményem Ruthnak. Neki talán vigasztalására szolgál, ha úgy képzei, hogy bánkódom John után.

Sylvia kitámogatott a szalonba – még most is nehezemre esik így neveznem –, ahol a reggelit felszolgálták, és ahol várakoznom kell Ruthra, aki beleegyezett (jobb meggyőződése ellenére, mondta), hogy elvisz a Shepperton Stúdióba. Megkértem Sylviát, ültessen egymagamban egy sarokasztalhoz, és hozzon egy pohár gyümölcslét, azután újra elolvastam Ursula levelét.

Ruth hajszálpontosan fél kilenckor megérkezett. Talán nem helyesli ezt a kirándulást, de most is, mint mindig, gyógyíthatatlanul pontos. Azt mondják, nyomasztó korban született gyermekek sosem szabadulnak a fájdalmas légkörtől, és Ruth, a második világháború gyermeke, igazolja a szabályt. Annyira más, mint Sylvia, aki csak tizenöt évvel fiatalabb, és szűk szoknyában szaladgál, harsányan kacag, és minden új „pasinál” változtatja a hajszínét.

Ma reggel Ruth jól öltözött, makulátlanul, de a karónál is merevebben lépdelt át a szobán.

– Jó reggelt, Anya! – szólt, és hideg ajkával súrolta az arcomat. – Megreggeliztél? – pillantott az előttem álló félig tele pohárra. – Remélem, ennél azért többet fogyasztottál. Alighanem belekerülünk

a reggeli csúcsforgalomba, és nem lesz idő bármiért is megállni.
– Az órájára nézett. – Nem kell vécére menned?

Megráztam a fejem, és eltöprengtem, mikor is lettem én a gyerek.

– Apa medaillonja van rajtad. Időtlen idők óta nem láttam. – Előrenyúlt, hogy megigazítsa, és helyeslően bólintott. – Jó szeme volt, igaz?

Egyetértettem. Meghatott, hogy az igen fiatalokkal közölt kis valótlanságok milyen teljes hitellel találhatnak. Elöntött a gyengédség az én szűrös lányom iránt, és gyorsan elnyomtam a Ruth aggodalmas arca láttán mindig felbukkanó fáradt, régi szülői büntudatot.

Karomat a karjába fűzte, botomat a másik kezembe nyomta. A bennlakók közül sokan jobban szeretik a járókeretet, sőt azokat a motoros székeket, de én még egész jól elvagyok a botommal, és a szokások rabja lévén, nehezen változtatok.

Derék teremts az én Ruth leányom – szilárd és megbízható. Ma formálisan öltözött, mintha az ügyvédjét vagy az orvost látogatná. Tudtam, hogy így lesz. Jó benyomást akar kelteni, megmutatni ennek a filmrendezőnek, hogy akármit művelt is anyja a múltban, Ruth Bradley McCourt tisztas középosztálybeli asszony, köszöni szépen.

Egy darabig némán haladtunk, aztán Ruth csavargatni kezdte a rádiót. Öregasszonyra vallanak az ujjai, az ízületek duzzadtak ott, ahol rájuk erőltette a gyűrűit. Elképesztő, ha az ember öregedni látja a tulajdon leányát. Az ölemben összekulcsolt kezemre néztem. A múltban oly szorgos két kéz egyaránt végzett alantas és bonyolult munkát, és most szürkén, ernyedten és tehetetlenül hever. Ruth végül megállapodott egy klasszikus zenei programnál. A bemondó egy darabig meglehetősen ostobán hablatyolt a víkendjéről, aztán

Chopint kezdtek játszani. Persze pusztá véletlen, hogy ma, éppen ma, a *Cisz-moll keringőt* halljam.

Ruth behúzott egy sor nagy fehér épület elé – szegletesek, akár a repülőtéri hangárok. Levette a gyújtást, és egy percig csak ült, és maga elé nézett. – Nem tudom, miért kell erre vállalkoznod – mondta halkán, és beszívta az ajkát. – Annyi mindent vittél véghez életedben. Utaztál, tanultál, gyereket neveltél... Miért akarod, hogy arra emlékeztessenek, mi voltál valaha régen?

Nem várt választ, nem is válaszoltam. Hirtelen felsóhajtott, kiugrott a kocsiból, és kivette a csomagtartóból a botomat. Egyetlen szó nélkül segített kiszállnom.

Egy fiatal nő várt ránk. Vékonyka kislány, igen hosszú szőke haja egyenesen hullott a hátára, elől sűrű frufura vágták. Olyan típusú leány, akit az ember jelentéktelennek minősítene, ha nem volna megáldva csodálatos fekete szemmel. Olajfestményre való, kerek, mély és kifejező szempár, színe a nedves festéké.

Mosolyogva sietett felénk, kezemet levette Ruth karjáról. – Mrs. Bradley, annyira boldog vagyok, hogy sikerült eljönnie. Ursula vagyok.

– Grace – mondtam, mielőtt Ruth ragaszkodhatott volna a „Doktor”-hoz. – A nevem Grace.

– Grace – ragyogott Ursula. – El se mondhatom, mennyire izgatott lettem, amikor megkaptam a levelét. – Angolos kiejtése meglepett a levelén olvasható amerikai cím után. – Nagyon köszönöm, hogy sofőrnek vállalkozott – fordult Ruthhoz.

Éreztem, hogy Ruth teste megfeszül mellettem. – Aligha ültethettem anyát buszra, nem igaz?

Ursula nevetett, én pedig örültem, hogy a fiatalok oly készségesen értelmезik iróniának a barátságtalanságot. – No de jöjjenek be,

meg kell itt fagyni. Bocs a rumliért. Jövő héten kezdünk forgatni, és irtózatos roham, amíg mindent előkészítünk. Azt reméltem, találkozhatsz a díszlettervezőnkkel, de be kellett mennie Londonba valami anyagért. Talán még itt lesznek, mire visszajön... Vigyázzon az ajtónál, elég magas a küszöb.

Ruthszal közösen beösztrökeltek az előcsarnokba, aztán végig egy ajtókkal szegélyezett folyosón. Némelyik nyitva állt, bekukkantottam, árnyas alakokat pillantottam meg világító képernyők előtt. Semmi sem hasonlított ahhoz a filmgyárhoz, ahol Emmeline-nel jártam, oly sok esztendeje.

– Itt is vagyunk – szólta Ursula, mikor az utolsó ajtóhoz értünk. – Jöjjenek be, hozok egy csésze teát. – Belökte az ajtót, és én a küszöbön átléptem a múltamba.

A rivertoni szalon volt az. Még a tapéta is ugyanaz. A Silver Stúdió bordó Art Nouveau „lángoló tulipánjai”, éppoly frissen, mint aznap, amikor a tapétázók lejöttek Londonból. Középen, a kandallónál, bőrbevonatú szófa állt, rávetve indiai selymek, épp amilyeneket Hannah és Emmeline nagyapja, Lord Ashbury hozott külföldről ifjú tengerésztiszt korában. A hajóóra, mint mindig, a kandallópárkányon állt, a Waterford gyertyatartó mellett. Valaki nagy gonddal igyekezett beállítani, de az óra minden ketyyenéssel csalónak bizonyult. Még most, vagy nyolcvan év múltán is emlékszem a szalon órájának hangjára. A csendes kitartásra, ahogyan az idő múlását jelezte: türelmesen, magabiztosan, hidegen, mintha már akkor is gyanította volna, hogy az idő nem barátja a ház lakóinak.

Ruth egészen a szófáig kísért és leültetett. Éreztem, hogy mögöttem tevékenység zajlik, emberek vonszolnak rovarlábakra szerelt óriási fényszórókat, és valahol valaki nevet.

Felidéztem magamban a napot, amikor utoljára voltam a szalonban – az igaziban, nem ebben a díszletben –, amikor elhatároztam, hogy mindörökre elhagyom Rivertont.

Teddynek mondtam meg. Nem örült, de addigra már elvesztette egykori tekintélyét – az események kiverték belőle. Annak a kapitánynak a döbbsent sápadtsága ült az arcán, aki tudja, hogy süllyed a hajója, de nem képes megakadályozni. Kért, rimázkodott, hogy maradjak, Hannah iránti lojalitásból, mondta, ha már nem is őmiatta. És majdnem engedtem. Majdnem.

Ruth megbökött. – Anya? Ursula hozzád beszél.

– Sajnálom, nem hallottam.

– Anya kissé süket – magyarázta Ruth. – Az ő korában ez elvárható. Megpróbáltam elvinni hallásvizsgálatra, de megmakacsolta magát.

Igen, makacs vagyok. De nem süket, és nem állhatom, ha feltételezik rólam – a látásom gyenge szemüveg nélkül, könnyen fáradok, egyetlen fogam nem maradt, és tabletták egyvelegén élek, de a hallásom most is olyan, mint valaha. Csak éppen a korral megtanultam, hogy azt halljam meg, amit meg akarok hallani.

– Épp azt mondom, Mrs. Bradley, Grace, hogy furcsa lehet visszajönni. Mármint, úgyszólván vissza. Biztosan sokféle emléket idéz fel, ugye?

– Igen. – Megköszörültem a torkomat. – Igen. Valóban.

– Annyira örülök – mosolyog Ursula. – Ez ugye annak a jele, hogy eltaláltuk?

– Ó, igen.

– Van valami, ami nem illik a képbe? Elfelejtettünk valamit?

Körülpillantottam megint a díszleten. Minden részlet egyezik, még az ajtó mellett felszerelt címerpajzsok is, a középső a skót bogáncs, ami megegyezik a medaillionom vésétével.

És mégis hiányzott valami. A pontos díszletből sajátos módon hiányzott a légkör. Olyan volt, mint valami múzeumi tárgy: érdekes, de élettelen.

Ez természetesen érthető. Bár emlékezetemben élénken élnek az 1920-as évek, az az évtized a film díszlettervezőinek szemében a „régi idők”. Történelmi szín, amelynek a másolása sok kutatást igényel, aprólékos figyelmet a részletek iránt, mintha csak egy középkori várat reprodukálnának.

Éreztem, hogy Ursula rám néz, és mohón várja nyilatkozatomat.

– Tökéletes – szólaltam meg végül. – Minden a helyén van.

És akkor olyat mondott, ami megdöbbsentett. – Kivéve a családot.

– Igen – mondtam. – Kivéve a családot. – Pislogtam, és egy pillanatra megláttam őket: Emmeline a szófára hanyatlott, csupa láb és csupa szempilla, Hannah a könyvtár egyik könyvét tanulmányozza, Teddy fel-alá járkál a besszarábiai szőnyegen...

– Emmeline helyes pofa lehetett – mondta Ursula.

– Igen.

– Könnyű volt felépíteni a figurát – a neve jóformán minden pletykarovatban szerepel. Nem is szólva a jó partit jelentő fiatalemberek leveleiről és naplójáról.

– Mindig nagyon népszerű volt – bólintottam.

Felpillantott a frufruja alól. – Hannah figuráját már nehezebb volt összerakni.

Megköszörültem a torkomat. – Igen?

– Ő inkább... titokzatos volt. Nem mintha nem emlegették volna az újságok. Volt neki is bámulója bőven. Csak mintha igazában senki sem ismerte volna. Bámulták, még tisztelték is, de valójában nem ismerték.

Hannah-ra gondoltam. A szép, okos, sóvár Hannah-ra. – Bonyolult volt.

– Igen – bólintott Ursula. – Nekem is ez a benyomásom.

Ruth, aki hallgatott minket, most megszólalt. – Egyikük egy amerikaihoz ment férjhez, ugye?

Meglepetten néztem rá. Soha semmit nem akart tudni Hartfordékról.

Állta a pillantásomat. – Én is olvastam az anyagot.

Mennyire jellemző Ruthra! Készült a látogatásra, bármennyire utálja is az anyagot.

Ruth figyelme visszatért Ursulára. Óvatosan szólalt meg, nehogy tévedésbe essen. – Azt hiszem, a háború után ment férjhez. Melyikük volt az?

– Hannah. – Na tessék. Kimondtam a nevét.

– És mi történt a másik nővérrel? – folytatta Ruth. – Emmeline-nel. Férjhez ment valamikor?

– Nem – mondtam. – Csak eljegyezték.

– Többször is – mosolygott Ursula. – Úgy látszik, nem tudta rávenni magát, hogy megállapodjon egyetlen férfinál.

Dehogynem. Megállapodott. A végén.

– Nem hiszem, hogy valaha is pontosan fogjuk tudni, mi történt azon az éjszakán. – Így Ursula.

– Nem. – Fáradt lábam már protestált a cipőm ellen. Estére megdagad, és Sylvia majd ragaszkodik hozzá, hogy lábfürdőt vegyek. – Nem hiszem.

Ruth felegyenesedett ültében. – De *magának* tudnia kell, mi történt, Miss Ryan. Hiszen végtére is filmet készít belőle.

– Persze – bólintott Ursula. – Az alapvető dolgokat tudom. A dédanyám Rivertonban volt azon az éjszakán – házasság révén

rokonságba került a nővérekkel, és a dolog amolyan családi legendává vált. A dédanyám elmesélte nagymamának, nagymama elmesélte anyának, anya meg nekem. Történetesen többször is. Nagy hatást tett rám. Mindig is tudtam, hogy egyszer majd filmet készítenek belőle. – Elmosolyodott, vállat vont. – De mindig vannak apró hézagok a történetben, nem igaz? Számtalan dossziét tölt meg a kutatás – a rendőrségi jelentések meg az újságok tele vannak tényekkel, de mind másodkézből. Gyanítom, hogy alaposan cenzúrázták. Sajnos az a két személy, aki szemtanúja volt az öngyilkosságnak, már évekkel ezelőtt meghalt.

– Szerintem meglehetősen morbid filmtéma – mondta Ruth.

– Ó, dehogy! Lenyűgöző – mondta Ursula. – Az angol költészet emelkedő csillaga egy nagy társasági estély éjszakáján megöli magát egy sötét tó partján. Szemtanú csupán két gyönyörű nővér, akik attól fogva soha többé nem beszélnek egymással. Az egyik a jegyese, a másik, a szóbeszéd szerint, a szeretője. Szörnyen romantikus történet.

Gyomromban oldódott valamelyest a csomó. A titkuk tehát még biztonságban van. Ursula nem tudja, mi az igazság. Vajon miért is képzeltem másképp? És vajon miféle szerencsétlen lojalitás készítette rá, hogy így vagy úgy döntsek? Ennyi év elteltével miért számít még mindig nekem, hogy mit gondolnak az emberek?

De tudtam a választ. Mert beleszülettem. Mr. Hamilton mondta aznap, amikor elmentem, amikor a cselédbejáró legfelső lépcsőjén álltam, bőrtáskámba pakolva kevéske holmim, és Mrs. Townsend a konyhában sírt. Mr. Hamilton azt mondta, a véremben van, éppen ahogy az anyámnak is, meg az ő szüleinek is a vérében volt; hogy ostoba vagyok, ha elmegyek, hogy elhagyok egy jó állást egy jó családnál. Kárhoztatta, hogy tűnőben van az angol nemzetben az

általános lojalitás és büszkeség, és megfogadta, nem engedi, hogy ez beszűrődjön Rivertonba. Nem azért vívtuk és nyertük meg a háborút, hogy feladjuk a szokásainkat.

Akkor szántam Mr. Hamiltont: oly merev, oly biztos benne, hogy amikor kilépek a cselédsorból, megindulok az anyagi és erkölcsi romlás útján. Csak jóval később derengett fel bennem: mennyire retteghetett, mennyire könnyörtelennek láthatta a körülötte áramló, a sarkába maró gyors társadalmi változásokat. Mennyire elkeseredetten vágyott ragaszkodni a régi szokásokhoz és bizonyosságokhoz.

De igaza volt. Nem teljesen, nem a tönkremenetellel kapcsolatban – sem anyagiilag, sem erkölcsileg nem kerültem rosszabb helyzetbe, amiért elhagytam Rivertont –, de volt egy bizonyos részem, ami sohasem hagyta el azt a házat. Vagyis inkább annak a háznak valamelyik része nem volt hajlandó elhagyni engem. Még évekig kísért a Stubbins és Tsa padlóviasz illata, az autógumik csikordulása a kavicson, egy bizonyos csengőszó – és én ismét tizennégy éves voltam, fáradtan a napi munkától, kakaót iszogattam a személyzeti ebédlő kandallójánál, míg Mr. Hamilton válogatott részleteket adott elő a *Times*-ből (amit befolyásolható fülünkhöz alkalmasnak ítélt), Nancy összevonta szemöldökét Alfred valamilyen tiszteletlen megjegyzése hallatán, és Mrs. Townsend halkán horkolt a hintaszékben, a kötése terebélyes ölében pihent...

– Itt is van – mondta Ursula. – Köszönöm, Tony.

Egy fiatalember bukkant fel mellettem, kezében rögtönzött tálcán vegyes bögrék meg egy cukorral teli dzsemses üveg. Terhét lerakta egy asztalkára, Ursula osztogatni kezdte. Ruth felém nyújtott egy bögrét.

– Anya, mi van? – Zsebkendő-t vett elő, és az arcom felé nyúlt.
– Rosszul vagy?

Éreztem, hogy nedves az arcom.

A tea illata tette. És mert ott voltam, abban a szobában, és azon a szófán ültem. A távoli emlékek súlya nehezedett rám. Rég őrzött titkoké. Összeütközött a múlt és a jelen.

– Grace? Hozhatok magának valamit? – Ez Ursula volt. – Vegyem lejjebb a fűtést?

– Hazaviszem. – Ez megint Ruth. – Tudtam, hogy ez nem jó ötlet. Sok ez neki, nagyon.

Igen, haza akartam menni. Hogy otthon legyek. Éreztem, hogy feltámogatnak, kezembe nyomják a botot. Hangok kavargtak körülöttem.

– Sajnálom – mondtam, csak úgy általánosságban. – Egy kicsit elfáradtam. – Annyira elfáradtam! Olyan rég volt...

Sajgott a lábam: protestált a fogság ellen. Valaki – talán Ursula – kinyújtotta a kezét, hogy támogasson. Hideg szél csapta meg nedves arcomat.

Aztán Ruth autójában ültem, házak, fák, útjelzők suhantak el mellettünk.

– Ne izgulj, Anya, már vége – mondta Ruth. – Én vagyok a hibás. Nem lett volna szabad beleegyeznem, hogy elhozlak.

Karjára tettem a kezem; éreztem, hogy feszült.

– Bíznom kellett volna az ösztöneimben – mondta. – Ostobaság volt tőlem.

Lehunytam a szemem. Hallgattam a fűtés zümmögését, az ablaktörlő lüktetését, a forgalom moraját.

– Ez az, pihenj egy kicsit! – mondta Ruth. – Hazamégy. Soha többet nem kell visszamenned.

Elmosolyodtam, úgy éreztem, hogy tovasodródok.

Késő. Otthon vagyok. Hazatértem.

Braintree Harsona

1925. JANUÁR 17.

Azonosították a baleset áldozatát: Helybeli szépség halála

A braintree-i országúton tegnap délelőtt történt gépkocsi-baleset halálos sérülést szenvedett áldozatát mint méltóságos Emmeline Hartford kisasszonyt, a helybeli szépséget és filmszínésznőt azonosították. Miss Hartford egyike volt a Londonból Colchesterbe tartó négy utasnak, amikor autójuk letért az útról, és egy tölgyfának rohant.

Miss Hartford volt a baleset egyetlen halálos áldozata. A többi utas nem szenvedett súlyos sérülést, de kezelésre bevitték őket az ipswichi kórházba.

A társaságot vasárnap délutánra várták a Godley-házba, Miss Hartford gyermekkori barátnőjének, Mrs. Frances Vickersnek vidéki otthonába. Mrs. Vickers értesítette a rendőrséget, amikor a vendégek nem érkeztek meg.

A baleset okát vizsgálják. Jelenleg még nem tisztázott, vajon a gépkocsi vezetője ellen vádat emelnek-e. Tanúk szerint igen valószínű, hogy a baleset a nagy sebesség és a jeges útviszonyok következménye.

Miss Hartford egyetlen élő rokona a nővére, Mrs. Hannah Luxton önméltósága, Saffron Green konzervatív képviselőjének,

Mr. Theodore Luxtonnak a neje. Sem Mr., sem Mrs. Luxton nem kíván nyilatkozni. A család jogi képviselője, a Gifford & Jones cég nyilatkozatot bocsátott ki nevükben, tudatva, hogy sokk érte őket, és nem óhajtanak nyilatkozni.

A családot az utóbbi időben nem ez az egyetlen tragédia sújtotta. Tavaly nyáron Miss Emmeline Hartford és Mrs. Hannah Luxton sajnálatos módon tanúi voltak Lord Robert Hunter öngyilkosságának, a Riverton birtok területén. Lord Hunter jelentős költő volt, két verskötete jelent meg.

A GYEREKSZOBÁ

E nyhe az idő ma reggel, ízelítő a tavaszból. A kertben ülök, a vaspadon, a szilfa alatt. Jót tesz nekem egy kis friss levegő (mondja Sylvia), hát itt ülök, bújócskázik velem a félénk téli nap, orcám olyan hideg és megereszkedett, mint a hűtőszekrényben felejtett őszibarack.

Első rivertoni napomon járnak a gondolataim. Világosan látom. A közbülső évek összetorlódznak, és 1914 júniusa van. Megint tizennégy éves vagyok: naiv, esetlen, rémült teremtés, ahogy követem Nancyt emeletről emeletre a csiszolt szilfa lépcsőn. A szoknyája minden lépésnél fontoskodva suhog, minden egyes suhanás vádpont az én tapasztalatlanságom ellen. Küszködöm a háta mögött, bőrröndöm fogója beleváj az ujjaimba. Nancy eltűnik a szemem elől, ahogy nekivág a következő lépcsőfordulónak, már csak a suhogás vezet...

Amikor Nancy elérte a legfelső szintet, alacsony mennyezetű, sötét folyosón ment tovább, végül sarkának takaros összecsattintásával megállt egy kis ajtó előtt. Felém fordult, és a homlokát ráncolta, ahogy feléje botorkáltam, szúrós tekintete éppolyan fekete, mint a haja.

– Neked meg mi bajod? – kérdezte. Hegyes angolsága sem leplezhette ír magánhangzóit. – Nem tudtam, hogy ilyen lomha vagy. Mrs. Townsend egy szót se szólt erről.

– Nem vagyok lomha. Csak nehéz a bőrröndöm.

– Nahát, még ilyen cirkuszt! Micsoda cselédlány lesz belőled, ha egy bőrröndre való ruhát nem bírsz el, csak cammogva? Örülj, ha Mr. Hamilton meg nem lát, amint úgy vonszolod a szőnyegseprűt, mint valami liszteszsákot.

Betaszította az ajtót. A szoba kicsi volt és kopár, és érthetetlen módon olyan szaga volt, mint a krumplinak. De az egyik fele – vaságy, fiókos szekrény meg egy szék – az enyém lesz.

– Tessék. Az a te oldalad – biccentett Nancy az ágy túlsó szélé felé –, ez az én oldalam, és megköszönném, ha nem nyúlnál semmihez. – Ujját végighúzta a fiókos szekrénye tetején, egy fészület, egy Biblia meg egy hajkefe mentén. – Enyves kezeket itt nem tűrünk el. Csomagolj ki, vedd fel a formaruhát, és gyere le, hogy nekiláss a dolgozni. Semmi piszmogás, érted? És az ég szerelmére, ki ne lépj a cselédfertályról! Ebéd délben lesz ma, mert érkeznek a gazda unokái, és máris késésben vagyunk. Arra végképp nincs szükségem, hogy utánad kajtassak. Remélem, nem piszmogsz.

– Én nem...

– Piha! – mondta, és keskeny lábával dobbantott. – Mrs. Townsend azt mondja, az anyád gyors és ügyes volt, és az alma nem esik messze a fájától. Én csak annyit mondhatok: jól jársz, ha tényleg így van. Asszonyunk nem tűrheti a piszmogást a magad-fajtatól, de én se. – És rosszallóan felvetve a fejét sarkon fordult, és magamra hagyott a homályos kis szobában, a ház tetején.

Huss... huss... huss...

Visszafojtott lélegzettel figyeltem.

Végül, magamra hagyva a sóhajtozó házzal, lábujjhegyen az ajtóhoz osontam, halkan becsuktam, és szemügyre vettem új otthonomat.

Nem volt sok látnivaló. Végighúztam a kezemet az ágy végén, le-suntam a fejemet, ahol a mennyezet lejtett a tető vonala mentén. A matrac végében egy szürke pokróc hevert, egyik sarkát értő kézzel megfoltozták. A falon a szoba egyetlen úgynevezett dísz, egy bekeretezett kis kép függött: kezdetleges vadászcímlé, lenyilazott szarvas, átlótt oldalából vér szivárog. Gyorsan elkaptam a pillantásomat a halódó állatról.

Óvatosan, halkan leültem; vigyáztam, össze ne gyűrjem a sima lepedőt. Az ágy rugói válaszul megnyikordultak, én restelkedve felugrottam, arcomba szökött a vér.

A keskeny ablak poros fénypásmát vetett a szobába. Feltérdeltem a székre, és kikukucsáltam.

A szoba a ház végében volt, igen magasan. Túlláttam a rózsaker-ten, át a lugas fölött a déli szökőkútig. Tudtam, azon túl fekszik a tó, a másik oldalon pedig ott a falu meg a kis ház, amelyben életem első tizennégy évét töltöttem. Magam elé képzeltem anyát: a konyhaablaknál ül, mert ott a legjobb a világítás, és a foltozni való ruhadarab fölé görnyed.

Vajon hogyan lesz majd meg egyedül? Az utóbbi időben betegeskedik. Éjszakánként nemegyszer hallottam, amint az ágyban felnyög, mikor a háta csontjai megrekednek a bőre alatt. Reggelen-te néha annyira merevek voltak az ujjai, hogy a kezét meleg víz alá tartottam, és addig dörzsölgettem, amíg nem bírt legalább kivenni egy spulni cérnát a varrókosarából. Mrs. Rodgers, a faluból, megígérte, hogy naponta benéz, a rongyszedő is arra jár hetente kétszer, de így is rettentően sokat lesz egyedül. Alig hinném, hogy nélkülem

folytatni tudná a foltozást. Miből fog megélni? Az én soványka bérem segít, de talán jobb lett volna, ha vele maradok?

És mégis ő ragaszkodott hozzá, hogy folyamodjak az állásért. Elhessegette az ellenvetéseimet. Csak a fejét rázta, és hajtogatta, hogy ő ezt jobban tudja. Hallotta, hogy cseléd lányt keresnek, és tudja, hogy éppen rám volna szükségük. Hogy honnan tudja, arról egy szót se szólt. Jellemző anyára meg a titkaira.

– Nincs messze – mondta. – Mikor kimenőd lesz, hazajöhetsz segíteni.

Láthatta, hogy kétségeim támadtak, mert megérintette az arcomat. Szokatlan gesztus, nem is számítottam rá. Durva kezének, összeszurkált ujjainak meglepő érintésére megrebbentem. – Ejnye, ejnye, lányom! Tudtad, hogy eljön az idő, mikor munkát kell keresned. Ez most a legjobb alkalom. Majd meglátod. Nem sok helyen fogadnak fel ilyen fiatal leányt. Lord Ashbury és Lady Violet jó ember. És Mr. Hamilton talán szigorúnak látszik, de igazságos. Mrs. Townsend is. Dolgozz szorgalmasan, engedelmeskedj, és meglátod, nem lesz semmi baj. – Reszkető ujjával megcsippentette az arcomat. – És... Gracie. Sose feledd el, hol a helyed. Sok fiatal leány keveredik bajba, ha erre nem ügyel.

Megígértem, hogy mindenben követem a szavát, és a következő szombaton, ünneplőruhámban, felbaktattam a dombon a fényes udvarházba, Lady Violet színe elé.

Kicsi és csendes háztartás, mondta, csak kettesben élnek itt az urával, Lord Ashburyvel, akit többnyire a birtok dolgai meg a klubjai foglalnak el. Mindkét felnőtt fiuk, Jonathan őrnagy és Mr. Frederick, a maga otthonában él családotul, bár időnként látogatóba jönnek, és ha jól dolgozom és megtartanak, bizonyára láthatom majd őket. Mivel csak kettesben élnek Rivertonban, gazzasszonyra

nincs szükségük, a ház vezetését Mr. Hamilton avatott kezére bízzák, a konyha dolgait pedig a szakácsnéra, Mrs. Townsendre. Ha ők ketten meg lesznek velem elégedve, ez kellő ajánlás ahhoz, hogy megtartsanak.

Elhallgatott, és alaposan végigmért, hogy úgy éreztem magam, mint a befőttesüvegbe zárt egér. Tudatában voltam, hogy a szoknyám szegélye a számos leeresztésről árulkodik, hogy a hossza megfelelően növekvő alakomnak; hogy a harisnyámon az apró folt a cipőmhöz dörzsölődött és elvékonyodott; hogy a nyakam túlságosan hosszú, és a fülem túlságosan nagy.

Lady Violet pislogott, és elmosolyodott; szűk mosolyától jeges félholddá vált a szeme. – Nos, tisztának látszol, és Mr. Hamiltontól úgy értesültem, tudsz varrni. – Felállt, én bólintottam, ő pedig az íróasztal felé indult, kezét könnyedén végighúzta a kerevet támláján. – Hogy van az édesanyád? – kérdezte, de nem fordult meg. – Tudtad, hogy ő is itt szolgált? – amire azt válaszoltam, hogy tudom, és hogy anya jól van, köszönöm kérdését.

Alighanem megfelelő volt a válaszom, mert rögtön ezután évi tizenöt font fizetést ajánlott. Másnap már beléphetek, mondta, és cseppet Nancynek, hogy kísérjen ki.

Elhúzódtam az ablaktól, letöröltem a foltot, amit a lélegzetem hagyott, és lemásztam a székről.

Bőröndöm ott hevert, ahol leejtettem, Nancy oldalán, hát átvonszoltam a nekem szánt fiókos szekrényhez. Igyekeztem nem nézni a végső rettenet pillanatába dermedt vérző szarvasra, miközben ruháimat a felső fiókba raktam: két szoknyát, két blúzt és két pár fekete harisnyát, amit anya megstoppoltatott velem, hogy kihúzzam velük a telet. Majd egy pillantással az ajtóra, vadul dobogó szívvel, kicsomagoltam titkos kincseimet.

Három kötet volt összesen. Szamárfüles, zöld kötés, megfakult arany betűkkel. A legalsó fiók végébe nyomtam őket, letakartam a kendőmmel, és gondosan betűrködtem, hogy tökéletesen rejtve maradjanak. Mr. Hamilton világosan megmondta. A Biblia elfogadható, de azon túl bármilyen olvasmány minden bizonnyal árthat, és jóváhagyásért őelėje kell tárnı, ellenkező esetben félő, hogy elkobozzák. Nem voltam lázadó – sőt, akkoriban vad kötelességérzet töltött el –, de el sem tudtam képzelni, hogy Holmes és Watson nélkül éljek.

A bőröndöt az ágy alá toltam.

Az ajtó mögött egy kampón lógott a formaruha – fekete ruha, fehér kötény, fodros fityula –, felvettem, és úgy éreztem magam, mint a gyerek, aki kikutatta anyja szekrényét. A szoknya merev volt, a gallér dörzsölte a nyakamat ott, ahol a hosszú munkaórák során valaki másnak a szélesebb alakjára idomult. Ahogy megkötöttem a kötényt, egy parányi fehér moly rebhent fel új bűvőhelyet keresve a gerendák között, és én legszívesebben vele tartottam volna.

A fehér kartonfityulát annyira kikeményítették, hogy az eleje felmeredt. A Nancy fiókos szekrénye fölött lógó tükör segítségével győződtem meg róla, hogy pontosan áll-e, és fakó hajamat a fülem mögé simítottam, úgy, ahogyan Anya mutatta. A lány a tükörből a szemembe nézett, és elcsodálkoztam, milyen komoly az arca. Hideglelős érzés a ritka alkalom, amikor az ember önmagát pillantja meg a nyugalom állapotában. Minden tettétéstől mentes, óvatlan pillanat, amikor az ember még magamagát sem akarja áltatni.

Sylvia hozott egy csésze forró teát meg egy szelet citromtortát. Mellém ül a vaspadra, egy pillantást vet az iroda felé, és elővesz egy

csomag cigarettát. (Sajátos módon az én állítólagos igényem a friss levegőre valahogy mindig egybeesik az ő igényével egy titkolt cigarettaszünetre.) Engem is megkínál. Mint mindig, elutasítom, mire ő, mint mindig, megjegyzi: – Valószínűleg jobb is a maga korában. Majd a magáét is elszívom, jó?

Sylvia jól néz ki ma – valami mást művelt a hajával –, és ezt közlöm is vele. Bólint, füstkarikát fúj, hátraveti fejét, hosszú hajfonat bukkan elő a vállá fölött.

– Póthaj – magyarázza. – Régi vágyam, és most gondoltam: öreglány, rövid az élet, legyünk ragyogóak. Egészen valódinak látszik, nem igaz?

Válaszom késlekedik, amit igenlésnek vesz.

– Mert igazában az is. Valódi haj, amelyet a celebek használnak. Tapogassa csak meg!

– Nahát – simítom végig a durva szálú fonatot. – Valódi haj. – Meglendíti a cigarettát, és észreveszem, milyen vastag lila karikát hagyott rajta az ajka. – Persze nem adják ingyen. Szerencsére van egy kis dugipénzem.

Mosolyog, ragyog, mint az érett ringló, és felfogom, mi okozta ezt a megújulást. Valóban, a blúza zsebéből elő is kerül egy fénykép.

– Anthony – sugárzik Sylvia.

Nagy mutatvány: színészi mozdulattal felteszem a szemüvegemet, és megszemlélem egy ősz bajuszú, jócskán középkorú férfiú fényképét. – Kedvesnek látszik.

– Jaj, Grace – hangzik boldog sóhajjal. – De még milyen kedves! Még csak néhányszor voltunk együtt vacsorázni, de olyan jó érzést kelt bennem! Igazi úriember, tudja, nem mint némelyik link alak, akikkel dolgom volt. Kinyitja előttem az ajtót, virágot hoz, kihúzza a széket, mikor vacsorázni megyünk. Igazi régimódi úriember.

Az utóbbi megjegyzés nekem szól. Feltételezve, hogy az idősekre óhatatlanul jó benyomást tesz, ami régimódi. – Mi a foglalkozása? – kérdem.

– Tanít a helyi általánosban. Történelmet meg angolt. Rém okos. És közösségi gondolkodású. Önkéntes munkát végez a helyi történeosztársaságban. Az a hobbija, azt mondja, az a sok lord meg lady meg herceg meg hercegnő. Mindenfélét tud arról a maga családjáról is, akik ott éltek abban az udvarházban fent a dombon... – Félbehagyja, az iroda felé sandít, égre emeli a szemét. – Uramjézus! Ratchet nővér. Nekem kell körbehordanom a teát. Bertie Sinclair nyilván megint panaszkodott. Pedig én mondom, szívességet tenne saját magának, ha néha kihagyna egy-két kekszet. – Eloltja cigaret-táját, a csikket a gyufásdobozba dugja. – Na, vége a lustálkodásnak. Hozhatok magának valamit, édes, mielőtt a többit kiszolgálom? Még bele se kóstolt a teájába.

Jól érzem magam, nyugtatom meg, ő átsiet a gyepen, csípője egy ütemre ring a hajfonattal.

Kellemes, ha törődnek az emberrel, ha kihozzák a teáját. Szeretek arra gondolni, hogy kiérdemeltem ezt a kis luxust. Az ég a tudója, elég teát hordoztam én ki életemben. Néha elszórakozom a gondolattal, vajon Sylvia hogyan boldogulna, ha Rivertonban kellene szolgálnia. Nem termett a házi cseléd néma, alázatos magatartására. Túltengő természet; nem félemlítették meg a sokszoros bizonygatással, hogy hol a „helye”, a jó szándékú utasítgatással, hogy adja kissé alább az igényeit. Nem, Nancy nem találta volna Sylviát olyan kezes tanítványnak, mint engem.

Persze tudom, igazságtalan az összehasonlítás. Túlságosan sokat változtak az emberek. Az évszázad zúzóadásokat, sebeket ejtett rajtunk. Még a mai fiatalok és kiváltságosak is úgy viselik

a cinizmusukat, mint valami jelvényt: a szemük üres, az agyuk tele csupa olyasmivel, amit maguk sem akartak tudni.

Részen ezért nem beszélek soha Hartfordékról és Robbie Hunterről, és arról, hogy mi történt közöttük. Pedig volt idő, amikor fontolóra vettem, hogy elmondok mindent, hogy kiöntöm a szívemet. Ruthnak. Vagy inkább Marcusnak. De mielőtt belefogtam volna, valahogy tudtam, hogy képtelen lennék megértetni velük: hogyan végződött úgy, ahogyan végződött: miért végződött úgy, ahogyan végződött. Megláttatni velük, mennyire megváltozott a világ.

A haladás jelei persze már akkor is utolértek minket. Az első háború – a Nagy Háború – mindent megváltoztatott. Fent is, lent is. Mennyire megdöbbentett bennünket, amikor az új személyzet kezdett beáramlani (és rendszerint ki is) a háború után, tele új ügynökségi ideákkal, minimálbérről és szabadnapokról! Azelőtt a világ valahogyan teljesnek látszott, a különbségek egyszerűnek és természetesnek.

Rivertoni első reggelemen Mr. Hamilton behívott kamrájába, a cselédfertály mélyén, ahol éppen a *Times*-t vasalta. Felegyenesedett, szép kerek szemüvegét megigazgatta hosszú, horgas orra nyergén. Annyira fontos volt bevezettetésem „a dolgokba”, hogy Mrs. Townsend ritka szünetet tartott az ebédhez készülő kocsonya megalkotásában, hogy a tanúja legyen. Mr. Hamilton szemügyre vette formaruhámat, láthatólag elégedett volt a látvánnyal, majd megkezdte a leckét a köztünk és köztük levő különbségről.

– Sose feledje – mondta súlyosan –, milyen szerencsés, hogy ilyen nagy házban való szolgálatra alkalmazták. És a szerencsével felölősség jár. Magatartása minden dolgokban a családra vet fényt, és méltónak kell bizonyulnia hozzájuk. Őrizze meg titkaikat, és érdekelje ki bizalmukat! Ne feledje, hogy mindent a gazda tud legjobban. Szolgáljon példaképpül ő és családja! Szolgálja őket némán...

buzgón... hálásan. Abból tudja majd, hogy jól végezte munkáját, ha észrevétlen marad; hogy az a sikere, ha nem kelt figyelmet. – Fel-nézett, valahová a fejem fölé, erős vonásait az érzelem pírja futotta el. – És, Grace... sose feledje, milyen megtiszteltetésben részesült, amikor megengedték, hogy az otthonukban szolgáljon.

El tudom képzelni, mit szólt volna erre Sylvia. Bizonyára nem úgy fogadta volna a szózatot, mint én; nem érezte volna, hogy arcán ráncot vet a hála, és nem fogta volna el ködös, megnevezhetetlen borzongás, amiért egy lépcsővel feljebb lépett a világban.

Mozdulok a helyemen, és észreveszem, hogy itt felejtette a fényképet: ez az új férfi, aki történelemről szóló előadásaival udvarol neki, és szívében a gyűjtő szeretetét melengeti az arisztokrácia iránt. Ismerem ezt a típust. Ez a fajta füzetbe ragasztja az újságkivágásokat és fényképeket, és cirkalmas családfát rajzol olyan családokról, amelyekbe nincs bebocsátása.

Megvetően hangzik ez, pedig nem érzek megvetést. Érdekel – még izgat is – a mód, ahogyan az idő eltörli a való életeket, és csak halvány nyomokat hagy. A vér és a szellem elfakul, már csak nevek és dátumok maradnak.

Megint lehunyom a szemem. A nap odébb vonult, most az orcámat melegíti.

A rivertoniak már oly régen halottak! Engem elfonnyasztott a kor, de ők örökre fiatalok, örökre szépek maradnak. Na tessék. Már megint érzélgős és romantikus vagyok. Hiszen nem fiatalok és nem is szépek. Halottak. Eltemetett halottak. Semmi. Merő koholmányok, azoknak az emlékezetében rebbennek meg, akiket ismertek valamikor.

De persze sohasem hal meg az, aki emlékeinkben él.

Amikor első ízben láttam Hannah-t, Emmeline-t és David bátyjukat, épp azon vitakoztak, milyen hatással van a lepra az emberi arcra. Egy hete érkeztek Rivertonba – szokásos nyári látogatásukra –, de mindaddig csak nevetést hallottam néha, vagy futó lábak dobaját az öreg ház nyikorgó csontjai között.

Nancy konokul állította, hogy tapasztalatlanságom miatt nem jelenhetek meg az elegáns társaságban – ha mégoly fiatalok is –, és olyan feladatokkal terhelt, amelyek távol tartottak a látogatóktól. A többi cseléd a felnőtt vendégek két hét múlva esedékes látogatására készült, rám a gyerekszobát bízta.

Ahhoz persze már idősök, hogy gyerekszobára lenne szükségük, mondta Nancy, valószínűleg nem is fogják használni, de ez a hagyomány, és így a keleti szárny végében a nagy, második emeleti szobát ki kellett szellőztetni, takarítani, és naponta friss virággal ellátni.

A szobát le tudom írni, de tartok tőle, hogy semmilyen leírás nem érzékeltetheti, milyen különös hatással volt rám. A nagy, négyszögletes és komor szoba az illedelmes elhanyagoltság sápadt színét viselte. Elhagyatottságot sugallt, egy régi mese hangulatát. Százestendős átok álmát aludta. A levegője súlyos volt, sűrű, hideg, és mintha megállt volna, és a kandalló előtt álló babaházban olyan vendégeknek terítették meg az asztalt, akik nem jönnek el soha.

A falat borító, valaha kék-fehér csíkos tapétát az idő és a nedveség piszkosszürkére fakította, foltos volt, imitt-amott hámlott. Az egyik oldalon Andersen-mesék megfakult jelenetei: a rendíthetetlen ólomkatona, a kis gyufaárus lány, a múltját sirató kis hableány. Dohos volt, gyerekszellemekről mesélt, megült rajta a por. Szinte nem is élt.

A szoba egyik végében kormos kandalló és egy bőrbevonatú karosszék, mellette óriási, ívelt ablak. Ha felmáztam a sötét ablakülésre, és kikandikáltam az ónszürkére piszkolódott ablakon, udvart láttam, ahol időköptatta talapzaton két bronzoroszlán örködött, tartotta szemmel a völgyben fekvő temetőt.

Az ablaknál méltóságteljes, szürke, kopott hintaló pihent: szelíd fekete szeme mintha megköszönné, hogy leporolom. És mellette, néma egyetértésben, Raverley állt. A barna-fekete kopó még Lord Ashburyé volt kislú korában, és elpusztult, amikor csapdába akadt a lába. A balzsamozó csinos tapasszal igyekezett leplezni a sebhelyet, de semmiféle takaros felszín nem feledtethette, ami alatta rejlik. Munka közben letakartam Raverley-t. A porhuzattal a hátán elhithettem magammal, hogy nincs is ott, nem mered rám tompa üveg szemével, nem tátong a tapasz alatt a seb.

De mindennek ellenére – Raverley, a lassú pusztulás szaga, a hámló tapéta ellenére – a gyerekszoba lett a kedvencem. Ahogy sejtettem, mindennap üresen találtam, a gyerekek máshol találtak elfoglaltságot. Rákaptam, hogy végigszáguldok mindennapi feladatomon, hogy néhány percig magányosan elidőzhessek, távol Nancy állandó köztöködésétől, Mr. Hamilton komor korholásától, a többi cseléd érdes bajtársiasságától, ami mind azt az érzést keltette bennem, hogy még nagyon sokat kell tanulnom. Már nem fojtottam vissza a lélegzetem, már jogos tulajdonosnak éreztem a magányt. Már úgy gondoltam a gyerekszobára, mint a sajátomra.

És aztán ott voltak a könyvek, rengeteg könyv, ennyit soha még egy helyen nem láttam: kalandregények, történelmi könyvek, mesék, mind összezsúfolva a kandalló két oldalán álló óriási polcon. Egyszer le mertem venni egyet – hogy miért éppen azt? Mert

tetszett a különlegesen szép gerince. Végigsimítottam a régimódi címlapot, kinyitottam a könyvet, elolvastam a gondos betűkkel beírt nevet: TIMOTHY HARTFORD. Forgatni kezdtem a vaskos lapokat, beszívtam a dohos porszagot, és egyszeriben más helyen, más korban találtam magam.

A falusi iskolában megtanultam olvasni. Miss Ruby, a tanítónőm bizonyára örült, hogy ennyire szokatlan érdeklődéssel találkozok, és könyveket kölcsönzött nekem, a saját gyűjteményéből, *Jane Eyre*-t, *Frankensteint*, *Az otrantói várkastélyt*. Amikor visszavittem a könyveket, megbeszéltük, melyikünknek melyik rész a kedvence. Miss Ruby vetette fel, hogy talán majd én is tanítónő lehetnék. Anya ennek egyáltalán nem örült. Szép, szép, hogy Miss Ruby nagyralátó gondolatokat ültet a fejembe, de gondolatokból nem kerül az asztalra kenyér. És nem sokkal ezután felküldött a dombra, Rivertonba, Nancyhez, Mr. Hamiltonhoz, és a gyerekszobába...

És egy időre a gyerekszoba lett a szobám, a könyvek a könyveim.

De egy napon leszállt a köd, és eleredt az eső. Végigsiettem a folyosón, az járt a fejemben, hogy belelapozok az előző nap felfedezett, illusztrált gyermekenciklopédiába – és megtorpantam. Bentről hangok hallatszottak.

Csak a szél, mondtam magamban, az hozza valahonnan a hangokat. Illúzió. De amikor résnyire kinyitottam az ajtót, és bekukkantottam: megdöbbsentem. Néhányan voltak odabent. Fialatok, akik nagyszerűen beleillettek a varázslatos szobába.

És abban a pillanatban, minden jel, minden ceremónia nélkül, egyszeriben nem volt az enyém. Álltam, határozatlanságomban megdermedve, nem tudtam, illendő-e, ha folytatom a dolgomat, vagy térjek vissza később. Megint bekukkantottam; megfélemlített

a kacagásuk. A magabiztos, csengő hangjuk. A fénylő hajuk, a fényes hajszalagjuk.

A virágok bírtak elhatározásra. Kornyadoztak vázájukban a kandallópárkányon. Éjszaka elhullatott szirmaik – megannyi szemrehányás. Nem kockáztathattam meg, hogy Nancy szeme elé kerülnek; világosan tudtomra adta, mi a kötelességem. És azt is, hogy anya azonnal meg fogja tudni, ha csalódást okozok a fölötteseimnek.

Mr. Hamilton utasításait szem előtt tartva, magamhoz öleltem seprűt, kefét, és a kandallóhoz osontam, azon igyekezve, hogy láthatatlan maradjak. Kár volt aggódnom. Ők megszokták, hogy láthatatlanok seregével osztják meg otthonukat. Tudomást sem vettek rólam, én pedig úgy tettem, mintha tudomást sem vennék róluk.

Két lány és egy fiú: a legkisebb tízéves forma, a legnagyobb sincs még tizenhét. Mindhárman osztoztak a jellegzetes Ashbury színekben: aranszőke haj és a ceyloni zafír tiszta kékjében ragyogó szem – Lord Ashbury dán édesanyjának öröksége, aki (mondta Nancy) szerelmi házasságot kötött, kitagadták, és nem kapott hozományt. (Mégis ő nevetett utoljára, mondta Nancy, amikor a sógora elhunyt, és belőle Lady Ashbury lett, a Brit Birodalom főrendje.)

A nagyobbik lány a szoba közepén állt, egy marék papírlapot lobogtatva ismertette a belpoklosság tüneteit. A kisebbik a padlón ült, törökülésben, tágra nyílt kék szemmel nézte a nővérét, karját szórakozottan Raverley nyaka köré vetette. Meglepett, meg is rémített kissé, hogy előhúzták a sarokból, és a befogadás ritka pillanatát élvezi. A fiú az ablakülésen térdelt, és a ködön át a temetőre bámult.

– Aztán a közönség felé fordulsz, Emmeline, és az arcod teljesen leprás lesz – mondta nagy élvezettel a nagyobbik lány.

– Mi az a lepra?

– Olyan bőrbetegség – mondta a nagyobbik lány. – Sebek és váladék, tudod. A szokásos.

– Talán az orrát is lerohaszthatnánk, Hannah – szólta a fiú, megfordult, és Emmeline-re kacsintott.

– Igen – bólintott komolyan Hannah. – Nagyszerű.

– Neem! – nyafogott Emmeline.

– Ugyan, Emmeline, ne légy már pólyás! Igazában nem fog lerohadni – mondta Hannah. – Csinálunk valami maszkfélét. Rém rondát. Keresek majd valamilyen orvosi könyvet a könyvtárban. Lehetőleg képeset.

– Igazán nem tudom, miért éppen én leszek leprás – mondta nyűgösen Emmeline.

– Ezt kérdezd meg Istentől – mondta Hannah. – Ő írta.

– De miért nekem kell Mirjamot játszanom? Nem játszhatnék valamilyen más szerepet?

– Nincs más szerep – közölte Hannah. – David lesz Áron, mert ő a legnagyobb, és én játszom Istent.

– Nem lehetnék én Isten?

– Dehogy. Azt hittem, te akard a főszerepet.

– Mondtam is – jelentette ki Emmeline. – Akarom is.

– Nahát akkor. Isten még csak nem is lép színre – tudatta Hannah. – Függyöny mögött mondom a szövegemet.

– Játszhatnám Mózeset – mondta Emmeline. – Raverley lehet Mirjam.

– Nem játszod Mózeset – jelentette ki Hannah. – Igazi Mirjam kell. Ő sokkal fontosabb, mint Mózes. Mózes csak egyetlenegyszer szólal meg. Ezért játssza Raverley. Én mondom majd a szövegét a függyöny mögött – de az is lehet, hogy Mózeset kihagyom.

– Talán játszhatnánk inkább valami más jelenetet – szólt reménykedve Emmeline. – Szűz Máriával meg a Kisjézussal?

Hannah megvetően fújt egyet.

Színdarabot próbáltak. Alfredtől, az inastól tudtam, hogy a hivatalos ünnepen hagyományos családi előadást tartanak: néhány családtag énekel, mások verset mondanak, a gyerekek nagyanyjuk kedvenc könyvéből adnak elő egy jelenetet.

– Azért választottuk ezt a jelenetet, mert fontos – mondta Hannah.

– Ti választottátok azért, mert fontos – mondta Emmeline.

– Pontosan – bólintott Hannah. – Egy apáról szól, aki kétféle szabályt ismer: egyiket a fiainak, a másikat a lányainak.

– Szerintem ez tökéletesen értelmes – mondta gunyorosan David.

Hannah oda sem hallgatott. – Mirjam is, Áron is ugyanabban bűnösök: a fivérük házasságát tárgyalták...

– Mit mondtak? – tudakolta Emmeline.

– Nem fontos. Ők csak...

– Illetlen dolgokat mondtak?

– Nem, és nem is ez a fontos. Hanem az, hogy Isten elhatározza, Mirjamat belpoklossággal bünteti, Áron meg éppen csak fejmosásban részesül. Szerinted ez igazságos, Emme?

– Mózes nem egy afrikai nőt vett feleségül? – kérdezte Emmeline.

Hannah bosszankodva rázta a fejét. Ezt elég sűrűn teszi, vettem észre. Hosszú végtagjait vad energia fűtötte, gyakran hajszoita elkeseredésbe. Emmeline viszont egy életre kelt játékbaba kiszámított pózait vette fel. Ha az ember egyenként vizsgálta a vonásaikat, hasonlítottak – két csinos orr, két pár élénken kék szem, két csinos száj –, de a két lány arcán mindez egyedileg érvényesült. Hannah

egy szenvedélyes, titokzatos, parancsoló tündérkirálynő benyomását keltette – Emmeline szépsége megközelíthetőbb. Gyermek volt még, de ahogy az ajka nyugalmi állapotban szétvált, egy színésznő fényképére emlékeztetett, amit egyszer láttam, mikor kiesett egy házaló zsebéből.

– Szóval? Olyat vett el, nem? – kérdezte Emmeline.

– De igen, Emme – nevetett David. – Mózes etiópiai nőt vett el. Hannah csak azért csalódott, mert nem osztozunk a nők szavazati joga iránti szenvedélyében.

– Hannah! Ezt nem mondja komolyan. Ugye te nem vagy szüfrazsett?

– Dehogyanem – mondta Hannah. – És te is az vagy.

Emmeline halkabbra fogta a hangját. – És papa tudja? Nagyon meg fog haragudni.

– Ugyan – legyintett Hannah. – Papa egy kiscica.

– Talán inkább oroszlán. – Emmeline-nek remegett az ajka. – Légy szíves, Hannah, ne bosszantsd fel!

– Én nem aggódnék, Emme – szólt David. – Pillanatnyilag a társaságbeli hölgyek körében legnagyobb divat a nők szavazati joga.

Emmeline kételkedett. – Fanny egy szót se szólt erről.

– Idén minden lány, aki számít, frakkot fog viselni, amikor bevezetik a társaságba – mondta David.

Emmeline nagyot nézett.

A könyvespolcnál hallgattam őket, és töprengtem, mit jelent mindez. Még sohasem hallottam a „szüfrazsett” szót. Talán valami betegség, véltem, olyasmi, amelyet Mrs. Nammersmith kapott el a faluban, amikor a húsvéti parádén levetette a fűzőjét, és a férjének be kellett vinnie őt a londoni kórházba.

– Undokul gúnyolódsz – mondta Hannah. – Csak azért, mert papa igazságtalanul nem hagyja, hogy Emmeline meg én iskolába járjunk, minden alkalommal butának próbálsz minket feltüntetni.

– Nem kell próbálnom – mondta David. A játékos dobozon ült, és egy hajfűrtöt sepert el a szeme elől. Mélyet lélegeztem: gyönyörű volt, aranyhajú, mint a húgai. – Egyébként nem nagy mulasztás. Az iskolát túlértékelik.

– Igen? – emelte meg gyanakodva a szemöldökét Hannah. – Általában boldogan tudatod velem, hogy mit mulasztok. Miért ez a hirtelen változás? – A szeme elkerekedett: két jégkék hold. Izgatottság fűtötte a hangját. – Csak nem csináltál valami szörnyűséget, ugye nem csaptak ki?

– Ugyan, dehogy – vágta rá David. – Csak szerintem az élet nem abból áll, amit könyvből tanul az ember. Hunter barátom szerint maga az élet a legjobb tanító...

– Hunter?...

– Csak ebben a félévben jött Etonba. Az apja valamilyen tudós. Állítólag felfedezett valamit, ami szörnyen fontosnak bizonyult, és a király márkivá avatta. Egy kicsit őrült. Robert szintén, a többi fiú szerint, de szerintem lángész.

– Nos – szólott Hannah –, a te őrült Robert Huntered szerencsés, hogy módja van megvetni a neveltetését, de belőlem hogyan lesz köztisztelőben álló drámaíró, ha papa szándékosan tudatlanságban tart? – Elkeseredetten felsóhajtott. – Bárcsak fiú volnék!

– Én utálnék iskolába járni – jelentette ki Emmeline. – És utálnék fiú lenni. Semmi ruha, rémes kalapok, és folyton sportról meg politikáról kell beszélni.

– Én nagyon szívesen beszélnék politikáról – mondta Hannah. Hevessége kioldott néhány tincset gondosan megfésült fűrtjei

közül. – Azzal kezdeném, hogy Herbert Asquitht kényszeríteném, adjon szavazati jogot a nőknek. Még a fiataloknak is.

– Te lehetnél Nagy-Britannia első drámaíró miniszterelnöke – mosolygott David.

– Igen – bólintott Hannah.

– Azt hittem, régész akarsz lenni – mondta Emmeline. – Mint Gertrude Bell.

– Politikus, régész. Mind a kettő lehetek. A huszadik században élünk... – Összevonta a szemöldökét. – Csak engedné papa, hogy tisztességes oktatásban részesüljek!

– Tudod, mit mond papa a lányok oktatásáról – mondta David, Emmeline pedig már csatlakozott is az elcsépett frázissal: – Síkos út a nők választójogáig.

– Akárhogyan is, papa szerint Miss Prince-től megfelelő oktatásban részesülünk – mondta Emmeline.

– Jellemző papára. Reméli, hogy Miss Prince jóvoltából unalmas alakok unalmas feleségei leszünk, tűrhetően beszélünk franciául, tűrhetően zongorázunk, és udvariasan veszítünk, ha néha-néha leülünk bridselni. Így senkinek sem okozunk majd gondot.

– Papa szerint senki nem szereti, ha egy nő túl sokat gondolkodik – mondta Emmeline.

David pofákat vágott. – Mint az a kanadai nő, aki miatt hazamenekült az aranyásásból, annyit szövegelt politikáról. Mindannyiunknak rossz szolgálatot tett az a nő.

– Én nem is *akarom*, hogy mindenki szeressen – szegte előre harciasan az állát Hannah. – Nem sokra becsülném magamat, ha senki sem utálna.

– Akkor örülhetsz – mondta David. – Megbízható forrásból tudom, hogy *számos* barátunk tüntet ki ellenszenvével.

Hannah összevonta a szemöldökét, de a hatást gyengítette az önkéntelenül felderengő mosoly. – Hát én pedig ma egy betűt meg nem tanulok a nyavalyás leckéből. Halálra unom, hogy szavalom a *Shalott asszonyát*, miközben Miss Prince a zsebkendőjébe szipog.

– Az elveszített szerelmét siratja – sóhajtott Emmeline.

Hannah pofákat vágott.

– Pedig így van! – erősködött Emmeline. – Hallottam, amikor nagymama mesélte Lady Clemnek. Mielőtt Miss Prince hozzánk került, el volt jegyezve.

– A férfi nyilván észhez tért – vélte Hannah.

– Miss Prince helyett a húgát vette el – mondta Emmeline.

Ez elhallgattatta Hannah-t, de csak rövid ideig. – Be kellett volna perelnie az illetőt házassági ígéret megszegéséért.

– Lady Clem is ezt mondta, sőt mást is, de nagymama szerint Miss Prince nem akart az illetőnek kellemetlenséget okozni.

– Akkor ostoba – jelentette ki Hannah. – Jobban jár az illető nélkül.

– Kész regény – mondta gúnyosan David. – A szegény hölgy reménytelenül szerelmes egy férfiba, akit nem kaphat meg, és te még azt is sajnálsz tőle, hogy néha élvezhesse, amint szomorú költeményeket szavalsz. Kegyetlenség, Hannah a neved.

Hannah előreszegte az állát. – Nem vagyok kegyetlen, csak gyakorlatias. A romantikától az ember megfeledkezik magáról, és ostobaságokat művel.

David mosolygott: egy báty derült mosolyával, aki hiszi, hogy az idő majd megváltoztatja a húgát.

– Így igaz – erősködött Hannah. – Miss Prince okosabban tenéné, ha felhagyna a sóvárgással, és érdekes ismeretekkel töltené meg

az agyát – meg a miénket. Mint például a piramisok építése, Atlantisz elveszett városa, a vikingek kalandjai...

Emmeline ásított, David megadó mozdulattal emelte fel a kezét.

– Na mindegy – mondta Hannah. Összevonta a szemöldökét, és felvette a papírjait. – Ezzel csak az időt fecséreljük. Onnan kezdjük, ahol Mirjam bélpoklos lesz.

– Azt már százszor játszottuk – mondta Emmeline. – Nem csinálhatnánk valami mást?

– Például?

Emmeline bizonytalanul vállat vont. – Nem tudom. – Hannah-ról Davidre nézett. – Nem játszhatnánk A Játékot?

Nem. Akkor még nem volt A Játék. Csak játék. Egy játék. Emmeline utalhatott dámára, halmára, üveggolyókra, bármire, amit aznap délelőtt ismertem. Beletelt némi időbe, mire A Játék nagybetűkre tett szert gondolataimban. Mire a fogalmat titkokkal, képzelgéssel, fantasztikus kalandokkal társítottam. Azon a homályos, nyirkos délelőttön, amikor eső verte a gyerekszoba ablakát, jóformán nem is gondoltam rá.

Ahogy a karosszék mögött bújva az elszáradt, szétszóródott szirmokat sepertem, elképzeltem, milyen az, ha valakinek testvérei vannak. Mindig vágyódtam testvérré. Egyszer meg is kérdeztem anyát, lehetne-e húgom. Akivel pletykálkodhatnék, tervezgethetnék, sugdolózhatnék, álmodozhatnék. Anya nevetett, de nem jókedvűen, és azt mondta, nem fogja ugyanazt a hibát még egyszer elkövetni.

Milyen érzés lehet, tűnődtem, valahova tartozni, szembenézni a világgal, egy törzs tagjaként, készen kapott szövetségesekkel? Ezen töprengtem, szórakozottan poroltam a karosszéket, amikor valami megmozdult a tollseprű alatt. Egy takaró lebbent, és egy női hang károgott: – Mi az? Mi van? Hannah? David?

Vén volt, mint maga az Idő. Ősöreg asszony, megbújva a párnák között, szem elől rejtve. Ez bizonyára Brown dadus. Hallottam, amint fojtott, tiszteletteljes hangon emlegetik, fent is, lent is: magának Lord Ashburynnek volt a dadusa, és épp annyira családi intézmény, mint maga a ház.

Megdermedtem, kezemben a tollseprővel, három kék szempár tekintete alatt.

– Hannah? – szólott megint az öregasszony. – Mi folyik itt?

– Semmi, Brown dadus – találta meg végre Hannah a hangját. – Csak próbálunk az előadásra. Majd csendesebben leszünk.

– Nehogy Raverley nagyon nekivadjon, itt bent a négy fal között – mondta Brown dadus.

– Nem, Brown dadus – mondta Hannah. Érzékenysége a szilajságával vetekedett. – Majd szép csendben leszünk. – Előrelépett, betűrködte a takarót az öregasszony parányi alakja köré. – Jól van, drága Brown dadus, aludjon szépen!

– Hát jó – motyogott álmosan Brown dadus –, talán még egy darabig. – Szeme megrebbent, lecsukódott, a következő pillanatban már mélyen, szabályosan lélegzett.

Én visszafojtottam a lélegzetemet. Vártam, hogy valamelyik gyerek megszólaljon. Még akkor is tágra nyílt szemmel meredtek rám. Eltelt egy lassú pillanat, közben én már láttam magamat, amint Nancy, vagy ami még rosszabb, Mr. Hamilton elé vonszolnak, felszólítanak, magyarázzam meg, hogy mertem leporolni Brown dadust; a bosszúságot anya arcán, mikor hazaküldenek, ajánlólevél nélkül...

De nem szidtak, nem ráncolták a homlokukat, nem róttak meg. Valami egészen váratlant műveltek. Mintegy varázsütésre, kacagásra fakadtak, harsányan, könnyedén, és egymásra roskadtak, mint ha valahogy egy testet alkotnának.

Én csak álltam, néztem, vártam, a reakciójuk nyugtalanítóbb volt, mint előtte a csend. Leküzdhetetlenül reszketett az ajkam.

Végre a nagyobbik lánynak sikerült megszólalnia. – Én Hannah vagyok – mondta, és megtörölte a szemét. – Találkoztunk már?

Kiengedtem a levegőt, pukedliztem. Pici volt a hangom. – Nem, asszonyom. Én Grace vagyok.

Emmeline vihogott. – Nem az asszonyod. Csak kisasszony.

Megint pukedliztem. Kerültem a pillantását. – Grace vagyok, kisasszony.

– Mintha már láttalak volna – mondta Hannah. – Biztos, hogy nem voltál itt húsvétkor?

– Biztos, kisasszony. Most kerültem ide. Alig egy hónapja.

– Fiatal vagy még szobalánynak – mondta Emmeline.

– Tizennégy éves vagyok, kisasszony.

– Kvittek vagyunk – mondta Hannah. – Én is. Emmeline tízéves, David meg már szinte őszöreg – tizenhat.

Ekkor David szólalt meg: – És gyakran leporolsz alvó személyeket, Grace? – Erre Emmeline-ből megint kitört a kacagás.

– Ó, nem. Nem, uram. Csak most az egyszer, uram.

– Kár – mondta David. – Egész kellemes volna, ha nem kellene soha fürödni.

Döbbenetemben elöntötte arcomat a forróság. Még sosem találkoztam igazi úriemberrel. Még hozzá korombelivel, akinek a fürdésről mondott szavaira szaporán ver a szívem. Különös. Öregasszony vagyok, és amikor Davidre gondolok, mégis érzem, hogy visszakúszik annak a régi érzésnek a visszhangja. Még nem haltam meg.

– Ne is törődj vele! – mondta Hannah. – Borzasztóan szellemesnek hiszi magát.

– Igenis, kisasszony.

Fürkész pillantást vetett rám, mintha mondani akarna még valamit. De mielőtt megszólalhatott volna, gyors, könnyű lépések halatszottak a lépcső felől, és közeledtek a folyosón. Egyre közelebb. Kipp-kopp, kipp-kopp, kipp-kopp...

Emmeline az ajtóhoz rohant, és kikukucskált a kulcslyukon.

– Miss Prince – nézett Hannah-ra. – Erre jön.

– Gyorsan! – suttogott határozottan Hannah. – Vagy jön Tennyson és a halál!

Surranó léptek, szoknyák suhanása, s mire rádöbbszemtem, mi is történik, eltűntek mind a hárman. Az ajtó felpattant, hideg, nedves légáramlat tört be. Egy pedáns alak állt a küszöbön.

Felmérte a szobát, pillantása rajtam állapodott meg. – Hallod-e – szólalt meg. – Láttad a gyermekeket? Késnek az órájukról. Tíz perce várok a könyvtárban.

Nem szoktam hazudni; hogy akkor mi vitt rá, nem tudom. De abban a pillanatban, amikor Miss Prince ott állt, és a szemüvege fölött rám pillantott, nem kellett gondolkodnom.

– Nem, Miss Prince – mondtam. – Nem láttam őket.

– Valóban?

– Igenis, kisasszony.

Pillantását a szemembe fúrta. – Pedig egész biztosan hangokat hallottam innen.

– Csak az én hangomat, kisasszony. Énekeltem.

– Énekeltél?!

– Igenis, kisasszony.

A végtelenségbe nyúló csend csak akkor tört meg, amikor Miss Prince a mutatópalcájával hármat koppintott a tenyerére, belépett a szobába, és lassan körüljárta. Kipp-kopp... kipp-kopp... kipp-kopp...

Odaért a babaházhoz, és észrevettem, hogy Emmeline köténye szalagjának a vége kilóg alóla. Nyeltem egyet. – Lehet... lehet, hogy korábban láttam őket, kisasszony, most hogy utána gondolok. Az ablakból. A régi csónakházban. Lent, a tónál.

– Lent a tónál... – ismételte Miss Prince. Az üvegajtóhoz ért, és kibámult a ködbe, sápadt arcát fehérbe vonta a fény. – Hol fűzfá nő, ág remeg, tó tükrén lég rebeg...

Akkoriban nem ismertem Tennyson, azt hittem, csak a tavat írja le ilyen szépen. – Igenis, kisasszony.

A következő pillanatban felém fordult. – A kertésszel felhívatom őket. Mi a neve a kertésznek?

– Dudley, kisasszony.

– Dudley-val felhozatom őket. Nem feledhetjük, hogy a pontosság a királyok udvariassága.

– Igenis, kisasszony – mondtam, és pukedliztem.

Azzal Miss Prince hidegen áttipegett a padlón, és az ajtó becsukódott mögötte.

A gyerekek mintegy varázsütésre előbukkantak a porhuzatok alól, a babaház alól, a függöny mögül.

Hannah rám mosolygott, de én nem időztem tovább. Nem értettem, mit tettem. Miért tettem. Zavart voltam, szégyelltem magam, és mintha láz lepett volna meg.

Pukedliztem, és kisiettem. Égett az arcom, ahogy repültem a folyosón. Alig vártam, hogy megint a cselédfertály biztonságában érezhessem magam, távol ezektől a különös, egzotikus gyermek-felnőttektől, és a bennem keltett sajátos érzésektől.

KATE MORTON:

FELSZÁLL A KÖD

Mélyre ásni? Pezsdító veszély!

1924, nyár:

Az előkelő társaság tündöklő estélyén, egy elegáns angol udvarház parkjában, a tóparton egy fiatal költő kioltja életét. A tragédiának két tanúja van: két nővér, Hannah és Emmeline Hartford, akik ettől fogva soha többet nem beszélnek egymással.

1999, tél:

A 98 esztendőes Grace Bradleyt, a Riverton udvarház hajdani szolgáját felkeresi egy fiatal rendező, aki filmre akarja vinni a költő öngyilkosságát.

A Grace lelkének sötét zugaiba száműzött szellemek és emlékek előbújnak a réseken.

Döbbenetes titok merül fel; valami, amiről a történelem elfelejtkezett, de amit Grace nem feledhet soha.

Az első világháború sebeit viselő nyáron, és az utána következő dekadens húszas években játszódó *Felszáll a köd* borzongató rejtély és lenyűgöző szerelmi történet elege.

Felnőtteknek és érett olvasó fiataloknak ajánljuk!

Mélyedj el! Kapcsolj ki! Légy jelen!

3 499 Ft

Arany pöttyös könyvek

élményt keresőknek – pont neked

beavat